

M Ø T E

i konsultasjonsorganet for EØS-saker

torsdag den 19. januar kl. 15

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens leder,
Haakon Blankenborg.

Til stede var fra utenrikskomiteen: Haakon Blankenborg, Jan Petersen, Marit Arnstad, Hallvard Bakke, Kjell Magne Bondevik, John Dale, Kaci Kullmann Five, Kirsti Kolle Grøndahl, Fridtjof Frank Gundersen, Brit Hoel, Thorbjørn Jagland, Ragna Berget Jørgensen, Anne Enger Lahnstein og Erik Solheim.

Fra EFTA/EØS-delegasjonen: Einar Steensnæs og Kjellbjørg Lunde (for Reidar Johansen).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: statsråd Grete Knudsen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: ekspedisjonssjef Guttorm Vik, underdirektør Atle Leikvoll og underdirektør Bente Angell-Hansen.

Videre var til stede komiteens faste sekretær: Åge B. Grutle.

Dagsorden:

1. Konsultasjon om aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 27. januar 1995. (Se vedlagte brev fra handelsministeren med oversikt over og bakgrunnsinformasjon om rettsaktene).
2. Eventuelt.

KOMITEENS LEIAR (A): Er det nokre innvendingar mot dagsordenen?

(KML)

ERIK SOLHEIM (SV): Jeg har ikke innvendinger mot sakene, men jeg har en bemerkning, eller mer et spørsmål til dagsordenen. Presidentskapet har foreslått at forhandlingene i dette organet for framtida skal være hemmelige. Dette er ikke vedtatt noe sted, og vi er ikke enig i det forslaget. Tvert imot mener vi at forhandlingene burde være åpne. Det vil vel bli klarlagt i Stortinget hva som vil gjelde i tida som kommer, men mitt spørsmål er: Hva gjelder for dette møtet.

KOMITEENS LEIAR (A): For dette møtet gjeld at det blir handtert på same måten som alle andre møte, komitemøte eller andre - at forhandlingane ikkje er offentlege. Vi har ingen andre komitemøte eller andre møte i Stortinget som er offentlege. Dersom vi skal ha det, må det eit særskilt vedtak til etter mitt syn.

MARIT ARNSTAD (SP): Det var en kommentar til litt av det samme. Under behandlingen av spørsmålet om EØS-konsultasjonsorganet i Stortinget var det ikke enighet, SV og Senterpartiet ønsket mer åpenhet enn flertallet ønsket. Det var vel snakk om en avveining mellom fortrolighet og åpenhet. Jeg regner med at vi under "Eventuelt" kan komme tilbake til noen av de spørsmålene som angår den framtidige organiseringen av konsultasjonsorganets arbeid.

KOMITEENS LEIAR (A): Det vil vere spørsmål som ligg utafor det vi kan handtere her. Mi vurdering er at vi ikkje har anna å halde oss til enn det som er alminnelig praksis, og det er at forhandlingane ikkje er offentlege. Andre merknader til dette? - Det er det ikkje.

Sak nr. 1

Konsultasjon om aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 27. januar 1995. (Se vedlagte brev fra handelsministeren med oversikt over og bakgrunnsinformasjon om rettsaktene).

(KML)

KOMITEENS LEIAR (A): I tilknytning til sak nr. 1 er det omdelt ei liste. Handelsministeren, vær så god!

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Takk for det! I den ligger det ikke så mye hemmelig, bare for å ha startet med det.

Dette møtet med konsultasjonsorganet er det andre av denne typen. Det første ble holdt 8. desember, like etter at det ble klart at det var EØS som ville danne grunnlaget for våre økonomiske og ikke i liten grad også rammen om våre politiske forbindelser med Europa. Det ble også satt frem ønske fra meg om å møte komiteen i forkant av de møtene som skulle holdes i EØS-komiteen, og også i så god tid i forkant at man kunne komme med i prosessen før det kom opp i EØS-komiteen. Når det gjelder dagsordenen, vet vi likevel at den ofte kommer i siste liten, slik at det vil være innenfor de begrensningene, i og med at vi ofte har opplevd at dagsordenen kanskje blir noe uendret.

Når det gjelder de rettsaktene som forventes å skulle bli vedtatt den 27. januar, er disse nøye vurdert i fagdepartementene, og dermed skulle en også være sikker på og kunne regne med at alle hensyn er ivarettatt underveis.

Før jeg går inn på selve dagsordenen for dette møtet i EØS-komiteen, vil jeg kommentere et par saker i tilknytning til EØS-samarbeidet. Det ene dreier seg om den overgangsavtalen som nå gjelder for saker som ligger innenfor ESAs område. Her vil det være en del gamle saker som er på gang, og derfor er det inngått en avtale med de landene som har gått ut av EFTA-pilaren, om en betaling for de sakene som fremdeles går, og som de selv var en del av frem til sommerferien. Det er ett land som ennå ikke har ratifisert dette, og det er Østerrike, men det var rett og slett et uhell, og de kommer til å ratifisere med det aller første. Det andre er den fremforhandlede avtalen mellom Norge og Island om institusjonene, som også Stortinget har sluttet seg til, og den har trådt i kraft ved årsskiftet.

Så til møtet i EØS-komiteen den 27. januar. Vi har fått et foreløpig utkast til dagsorden, og det er det som dere har mottatt i brev av 13. desember. Den listen over saker som skal håndteres, er rettsakter som er ferdigbehandlet i EØS-komiteens underkomiteer, og jeg gikk ved forrige møte gjennom også denne grupperingen, som vil bli tatt opp på det kommende møtet. Ut fra det vi ser, er det ikke noe som er

(KML)

problematisk for oss når det dreier seg om det som skal opp den 27.

Jeg har likevel, når jeg har ordet, lyst til å nevne tre områder som kommer relativt raskt. Det ene dreier seg om sosiale arbeidslivsspørsmål, det forventes et direktiv om konsernfaglig samarbeid som vil bli vedtatt i EØS-komiteen antakelig i slutten av februar. Dette vil sikre arbeidstakere i flernasjonale selskaper eller konsern at de blir informert når det gjelder selskapets eller konsernets aktiviteter. Dette kan muligens medføre lovendring i norsk rett, men blir opplevd som uproblematisk for Norge. NHO og LO samarbeider om dette, også om å implementere dette direktivet via tariffavtaler.

Det andre området jeg vil nevne, er HELIOS 2-programmet for funksjonshemmede, som antakelig også vil komme opp i slutten av februar. Dette dreier seg om dagligdagen for funksjonshemmede, som skal ha de samme rettigheter og like muligheter til å utfolde seg som andre, og dette virker svært i tråd med det handlingsprogrammet som allerede er vedtatt for Norge.

Det siste jeg vil nevne her, og som jeg også nevnte ved det første møtet, er konsesjonsdirektivet, som er vedtatt på EU-siden, og som nå er til vurdering hos oss - om hvorvidt dette er akseptabelt for EFTA-pilaren eller relevant for EØS-samarbeidet. Dette vil også kunne tenkes å bli vurdert i løpet av februar måned, så det vil være et område som relativt snart kommer opp.

KOMITEENS LEIAR (A): Er det då slik å forstå at dei tre nemnde direktiva, konsernfagleg samarbeid, HELIOS 2-programmet og konsesjonsdirektivet, vil bli behandla i februar - at dei er varsla og vil kome då?

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Ja.

KOMITEENS LEIAR (A): Kan vi då eventuelt kome tilbake til desse tre til slutt og no halde oss til dei sakene som er på dagsordenen for januar?

MARIT ARNSTAD (SP): Jeg har ikke så mange kommentarer til det som ligger her i dag, men jeg har noen kommentarer til noen tilgrensende områder, hvis det er mulig å komme med det i tillegg.

Det er en del veterinære forhold som ligger i disse direktivene, og også dyrehelse. Vi har jo ikke

(KML)

noe imot kontroll når det gjelder smittsomme dyresykdommer. Det har vært noen oppslag i media omkring kobling mellom landbrukssiden og fiskerisiden når det gjelder markedsadgang for fiskevarer og spørsmålet om landbrukssiden. Jeg er litt opptatt av det i forhold til grensekontroll og muligheten for karantene og også veterinære forhold. Har det i forbindelse med dette vært aktuelt med noen form for kobling når det gjelder disse tingene? Jeg vil stille det spørsmålet, for det er såpass mange direktiver omkring veterinære forhold, og som også berører ting som grenser opp til det med grensekontroll, at jeg synes det er grunn til å spørre om det.

Ellers har vi lyst til å ta opp to temaer. Det ene er Vinmonopolets stilling, som vi også har fått en orientering om - uttalelsene og avgjørelsene fra ESA omkring disse spørsmålene er vedlagt. Det er en sak vi føler et visst behov for å si en del ting om. ESA har tatt den avgjørelsen at importmonopolet må avvikles. Det var det Senterpartiet og SV advarte mot ved behandlingen av EØS-avtalen. Jeg vil si det slik at det vi sa i Innst. S. nr. 248 for 1991-92, er nokså presis det som ESA har lagt til grunn når det har tatt den avgjørelsen, og det er stikk i strid med det flertallet i Innst. S. nr. 248 sier, og også med det Regjeringen sa i St.prp. nr. 100 for 1991-92. I St.prp. nr. 100 gjentas det opp til flere ganger at det norske Vinmonopolet, også importmonopolet, vil bli beholdt. Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti sier i tillegg i Innst. S. nr. 248 at de har lagt

"avgjørende vekt på at Regjeringen i proposisjonen slår fast at Vinmonopolet kan og vil bli opprettholdt innenfor EØS. Dette gjelder både for import og salg av vin og brennevin."

Vi har lyst til å understreke at det som nå skjer - hvis ESAs avgjørelse blir satt ut i livet av norske myndigheter - er stikk i strid med de forutsetningene som lå til grunn ved behandlingen av St.prp. nr. 100, og også et brudd på de utallige forsikringene som Regjeringen tidligere har kommet med når det gjelder opprettholdelsen av monopolet.

(EK)

Vi kan heller ikke se at detaljmonopolet er sikret. Tvert imot ligger det føringer i ESAs avgjørelse som også kan være en trussel mot detaljmonopolet.

Hvis dette gjaldt et nytt direktiv, ville vi selvsagt ha bedt om at det ble nedlagt veto. Men dette gjelder ikke noen nye rettsregler, det gjelder regler i den opprinnelige EØS-avtalen, som er tolket annerledes enn det Regjeringen har gitt løfter om på

(EK)

forhånd. Men vi regner med at det flertallet som gikk inn for EØS-avtalen i Stortinget, og som sa at de la avgjørende vekt på Regjeringens forsikringer om at dette kan og vil bli opprettholdt, nå ser et behov for å forfølge saken videre. Jeg forstår det slik at det er en frist på seks uker for å vurdere om en vil ha saken opp for EFTA-domstolen. Nå har ikke jeg noen grunn til å tro at EFTA-domstolen vil tolke regelverket noe særlig annerledes enn ESA gjør, og jeg mener det må finnes et visst behov i Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti - og i Regjeringen - for å ta opp spørsmålet om statlige handelsmonopol med EU på nytt. Jeg regner med at det er et visst behov for å gi uttrykk for at en ut fra det som tidligere er sagt ved behandlingen i Stortinget, og det som var forutsetningen for Stortingets samtykke til EØS, finner grunn til å ta opp med EU om en på dette punktet kan reforhandle eller få en ordning som gjør at en kan beholde det statlige monopolet for alkohol både på importsiden og på detaljsiden. Jeg har lyst til å si dette, fordi jeg syns at det som nå skjer, er et så betydelig brudd med det som tidligere er blitt sagt.

Så har jeg også lyst til å nevne at ESA visstnok har kommet med en avgjørelse om legemiddelomsetning som utgjør et skritt i retning av en ytterligere liberalisering i forhold til det som tidligere var forutsatt, og i forhold til det Regjeringen har sagt skal være gjeldende for legemiddelomsetningen. Jeg forstår det slik at de reglene som gjelder kravet om norsk agent, ikke lenger kan være gyldig ifølge ESA, og at ESA har bedt norske myndigheter om å forandre reglene på dette punktet, og at norske myndigheter har sagt at de er villig til å gjøre det. Jeg kunne ha tenkt meg en nærmere orientering om det, og i den forbindelse spørre om det er slik at det nå er trådt i kraft en felles forkjepsordning for legemidler i EU, og om en slik felles forkjepsordning også vil være EØS-relevant. Vi er litt opptatt av det i Senterpartiet fordi dette jo berører ikke minst spørsmålet om lik pris på legemidler over hele landet.

KOMITEENS LEIAR (A): Skal vi forsøke i denne runda å ta det som er lista for 27. januar? Og så hugsar vi innlegget frå Marit Arnstad når det gjeld Vinmonopolet og ESA og legemiddelkontroll, når vi kjem tilbake til det under Eventuelt. I denne runda tar vi det som gjeld EØS-komiteet, og kjem tilbake til dei andre sakene. Men det var vel eitt spørsmål som knytta seg til lista for 27. januar.

Er det andre som ønskjer ordet til denne lista?

(EK)

ERIK SOLHEIM (SV): Jeg har ingen innvendinger mot de synspunktene som er kommet fram. Men jeg vil benytte anledningen til å lufte et generelt synspunkt, eller gi råd - eller hva man nå velger å kalle det - som har med hvordan dette organet kan fungere. Jeg tror det er helt avgjørende, for disse sakene krever en meget betydelig ekspertkunnskap for at man skal kunne ha en kvalifisert vurdering. Den kunnskapen besitter departementet. Men den kunnskapen besitter - med all respekt - i meget liten grad de forskjellige stortingsgruppene. Det er uhyre vanskelig å ha en kvalifisert vurdering på bakgrunn av dette materialet. Da kommer vi i den situasjonen at det helt avgjørende punktet er om vi kan ha tillit til at Regjeringen redegjør på en saklig måte for fordeler og ulemper i de forskjellige forhold, eller om vi ikke har en slik tillit og til enhver tid må tilkalle et kjempeapparat av alternativ ekspertise for å få vurdert det.

Mitt generelle råd er at arbeidet i dette organet kan gå veldig mye lettere hvis vi sitter med følelsen av at vi har fått oss forelagt de problemer som måtte oppstå, selvsagt i henhold til lovverk, men også med tanke på ulike grupper og interesser i det norske samfunnet, også i de situasjonene hvor Regjeringen uten videre anbefaler dem. Det vil spare oss for veldig mye arbeid og for masse unødige konflikter framover.

Vi har som sagt ingen innvendinger mot det som ligger på bordet nå, men jeg ber om at Regjeringen og statsråden gjør hva de kan for å få til en slik arbeidsmåte. Da tror jeg arbeidet her vil gå ganske enkelt i svært mange av tilfellene.

KACI KULLMANN FIVE (H): Fra Høyres side har vi ingen innvendinger og merknader til det som gjelder sakslisten.

KJELL MAGNE BONDEVIK (KRF): Det samme gjelder for oss. Vi har ikke noen avgjørende innvendinger mot det som foreligger når det gjelder det forestående møtet. Vi kommer tilbake til de andre sakene senere.

KOMITEENS LEIAR (A): Handelsministeren får ordet for å kommentere det som er sagt så langt.

(EK)

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Marit Arnstad hadde spørsmål som gikk på flere områder.

Når det gjelder debatten som er oppe nå om koblingen mellom markedsadgang og fiskeressurser, går det på den forhandlingssituasjon som vi kommer til å komme i på et eller annet vis i forhold til EU, antakelig i slutten av januar/begynnelsen av februar. Vi vet ennå ikke hvilket forhandlingsmandat rådet vil gi kommisjonen, og hva de skal forhandle med oss ut fra. Men i forhold til de enkelte medlemsland er det vanlige fra Spanias side å ta opp spørsmålet om fiskeressurser. Men vi har også hørt antydning en del på landbruk, og da har det tidligere dreid seg om områder og landbruksvarer som vi ikke produserer selv, men nå gjelder det landbruksvarer som vi produserer selv, f.eks. tomater. Men dette er en sak som vi ikke vet noe særlig mer om på dette tidspunktet, før en er kommet videre med forhandlingsmandatet.

Når det gjelder den veterinære grensekontroll, som også Marit Arnstad nevnte, var vi under forhandlingene om EØS-avtalen opptatt av å opprettholde den. På EU-siden skal det nå være langt hyppigere grensekontroller, som kan forsinke og gjøre situasjonen vanskelig for våre produkter, som for bestemte sektorer skal ha en viss økning. Det er nå en grensekontroll som kan dreie seg om 1 pst. og en antydning økning opp til 20 pst. Vi er interessert i å opprettholde ordningen slik vi har hatt den før, for ikke å forsinke og krongle til noe. Nå har EU besluttet å utsette iverksettelsen frem til 1. mars, og da må vi sammen med EU forsøke å komme frem til en minnelig ordning.

Så til spørsmålet om det nye systemet for legemidler. EU innførte fra 1. januar et nytt felles godkjenningssystem for legemidler, og har et felles legemiddelkontor i London. Dette har vært forberedt lenge. Ordningen er ikke innlemmet i EØS-avtalen, fordi kommisjonen ikke har gått med på at det skal være en EFTA-representasjon i de fagkomiteer dette gjelder. Her er vi derfor ikke med. Hva som kanskje kan skje senere, får vi komme tilbake til.

Til slutt Vinmonopolet, som også Marit Arnstad var inne på.

KOMITEENS LEIAR (A): Det tar vi seinare. Vi tar lista for 27. januar-møtet no, og kjem tilbake til Vinmonopolet.

(EK)

MARIT ARNSTAD (SP): Jeg takker for den orienteringen som handelsministeren gav. Jeg lurte på om det er mulig å få oversendt ESA-avgjørelsen om legemidler.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Ja, den skal vi oversende.

KOMITEENS LEIAR (A): Er det noko sterkt ønske om at eg går gjennom direktiv for direktiv i vedlegget for møtet 27. januar? - Det er ingen merknader til den lista.

Det var nemnt ein del saker som kan vere aktuelle i februar, og vi noterer det. Eg vil be om at i den grad det ligg føre informasjon om desse sakene, at det blir tilstila dette organet så raskt som mogleg, slik at ein kan ha ei normal handsaming i grupper etc. her i huset på dei sakene.

Det har kome opp nokre andre saker, og eg foreslår at vi då gå over til punktet Eventuelt og tar dei andre spørsmåla som er varsla, opp her.

Sak nr. 2

Eventuelt

KOMITEENS LEIAR: Det er ei sak som er varsla, og det er Vinmonopolet. Vi hadde i førre møte ein diskusjon om kva som fell inn og likkje fell inn under dette utvalet. Eg meiner at dette er ei sak som naturleg fell inn, fordi den spring ut av eit regelverk vedtatt i EU, som er relevant for EØS. Eg meiner difor at det naturleg høyrer heime her.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: ESA avgav den 30. desember en grunngitt uttalelse når det gjelder vårt vinmonopol. Kopi av uttalelsen ble først sendt på engelsk til komiteen og også nå i norsk oversettelse. Det har i det siste også vært et spørretimespørsmål i Stortinget. Som sosialministeren der fremholdt, holder nå Regjeringen på med å gå igjennom alle deler av denne uttalelsen med sikte på å gi et svar til ESA innenfor den rammen som er gitt, altså rundt 10. februar. Det vil derfor ikke være mulig nå å

(EK)

gå inn i alle elementene av denne saken, utover å minne om at dette dreier seg om lovligheten av det norske både import-, grossist- og eksportmonopolet. I tillegg har ESA bedt om at det må etableres et klarere skille enn nå når det gjelder produksjon og detaljmonopolet. Når Regjeringen nå går igjennom dette, er det også med utgangspunkt i de helsepolitiske forholdene, som jo er en viktig del av begrunnelsen for vårt vinmonopol.

(GSR)

KACI KULLMANN FIVE (H): Jeg benytter også denne anledningen til å gi Regjeringen et råd, selv om den ikke er ferdig med sin vurdering. Rådet fra Høyres side er helt klart, her har vi fra norsk side bare en ting å gjøre, og det er å følge opp den tolkningsuttalelsen som EFTA-domstolen har gitt. Det er altså ikke en avgjørelse som gjelder spesifikt for Finland, men det er en fortolkning av hvilke forpliktelser EØS-medlemslandene har i henhold til EØS-avtalen. Her er det etter vår mening bare en ting å gjøre, og det er å følge opp den helt klare uttalelsen som der kommer fra EFTA-domstolen. Det betyr å gjøre slutt på import-, engros- og eksportmonopolet, og det betyr selvfølgelig også at vi mener at det eneste riktige er å følge opp ESAs klare påpekning av behovet for et skille mellom produksjon og detaljmonopol. Vi ser ikke noen helsepolitisk begrunnelse for å opprettholde disse monopolordningene, og vi har altså til gode å se at man fra noen av de norske partiene har klart å frembringe i debatten noen klare helsepolitiske begrunnelser som holder for opprettholdelse av monoopolet. Vi anbefaler derfor helt klart at man nå følger opp de påpekninger som er kommet fra ESAs side, og dette er i tråd med hva vi også har sagt og ment tidligere når det gjelder grunnholdningen til disse monopolene.

KJELL MAGNE BONDEVIK (KRF): Vi ser Vinmonopolet som en viktig del av en restriktiv norsk alkoholpolitikk, og vil gi Regjeringen det råd at en slåss videre og benytter seg av de muligheter en har og de runder en kan gå for å ivareta alle deler av Vinmonopolet. Jeg skal ikke gå inn på ESAs uttalelser i detalj her nå, men det regner jeg med at en vil gjøre fra norsk side, for vi vet ut fra praksis også i EU at tolkningsuttalelser kan gjøres til gjenstand for videre runder, selv om det til slutt selvsagt må fastlegges en praksis. De mulighetene som ligger for det, bør en benytte fra Regjeringens side for å forsterke den argumentasjonen som ligger til grunn også for import-, eksport- og engrosdelen av Vinmonopolet. Når det etter mitt syn også kan anføres helsepolitiske grunner for det, er det fordi dette er en del av en integrert alkoholpolitikk som i sum har en helsepolitisk

(GSR)

begrunnelse. Det er ikke slik at vi liksom kan ta ut hvert enkelt ledd og si at det kanskje ikke uten videre har en helsepolitisk begrunnelse, men det er totaliteten i norsk alkoholpolitikk hvor dette inngår, som har en helsepolitisk begrunnelse.

Vi vil anbefale det vi også har sagt offentlig om dette, at en framfører denne argumentasjonen, går de runder som er mulig, og det er jo kontrollen og avgiftsinnkrevningen som en del av den totale alkoholpolitikken som import- og engrosmonopolet først og fremst skal ivareta. Det har alltid vært Regjeringens og vår begrunnelse for det. Så får vi se hvor langt en kommer langs den veien.

Det som er det avgjørende og viktig for oss, er at vi har en sterk styring med importen, og hvis en kommer til et punkt, hvor en må justere importordningen, så må Regjeringen i tilfelle framlegge andre former for tiltak som ivaretar en tilsvarende sterk styring av import- og engrosomsetningen for å ivareta kontroll- og avgiftsinnkrevingshensyn. Vi har aldri lagt skjul på at salgsmonopolet selvsagt er det aller viktigste, for det er det som begrenser eller avgjør omfanget av salg av vin og brennevin her i landet, i tillegg til restaurantbevillingene, og det er for oss helt avgjørende at det beskyttes.

Når det gjelder konklusjonen i ESAs uttalelse, er den egentlig todelt. Det ene går på import-, eksport- og engrosmonopolet. Den andre delen går på den institusjonelle forbindelsen mellom detaljmonopolet og produksjon av alkohol. Det siste punktet er ikke vi så veldig bekymret for eller opptatt av. Jeg kan ikke se noen særlig helsepolitisk eller alkoholpolitisk begrunnelse for at en har denne forbindelsen, en sammenblanding av Vinmonopolets kontrollfunksjon og Vinmonopolets produksjonsfunksjon, som egentlig er forretningsinteresser. Det at en løser den forbindelsen og imøtekommer den delen av konklusjonen, kan jeg ikke se noe edruskapspolitisk problem med, det kan tvert imot være visse edruskapspolitiske fordeler ved det, så det synes jeg Regjeringen kan vurdere på en litt annen måte.

FRIDTJOF FRANK GUNDERSEN (FRP): Når det gjelder ESAs uttalelse, har ikke jeg noe å tilføye. Regjeringen får rette seg etter den så godt den kan, slik at den ikke risikerer et søksmål ved EFTA-domstolen fordi man ikke har tilpasset seg denne uttalelsen.

Det som det har vært mange misforståelser om i politiske kretser, er vikkningene av den avgjørelsen som falt i EFTA-domstolen i forbindelse med et spørsmål som

(GSR)

kom fra en finsk rettsinstans. Det er mange som har hevdet at dette var en prosess mellom to parter, men det var det ikke. Finland var ikke part i den saken i det hele tatt. Det var bare en finsk rettsinstans som hadde en rettssak hvor de var i tvil om hvordan EØS-retten skulle fortolkes, og det var da bare naturlig å forelegge det spørsmål for det eneste organ som er kompetent til å uttale seg om det, og det er EFTA-domstolen. EFTA-domstolen kom da med en klargjøring av EØS-avtalen, som Kaci Kullmann Five her har redegjort for. EFTA-domstolen tok ikke standpunkt til hvorvidt de finske importordninger var i overensstemmelse med EØS-avtalen. Det må den finske domstolen gjøre når den skal treffe avgjørelse i denne sak. En må da se om den importordning som i dag eksisterer i Finland, er i overensstemmelse med den tolkning EFTA-domstolen gav av EØS-avtalen på dette punkt. Så det som er hovedpoenget her, er at vi nå har fått en autoritativ fortolkning av norsk rett på dette området, hvor EØS-avtalen er borte i norsk rett. Det er til og med vedtatt her i Stortinget at den har forrang fremfor vanlige norske rettsregler, så det er egentlig ikke spørsmål her om vi skal forandre vår lovgivning på dette området, den er ganske klar. Nå har vi fått en fortolkning som er helt generell, og som ikke gjelder finske forhold spesielt overhodet. Det gjelder helt andre parter i denne avtalen. Det jeg bare vil ha frem her, er at det her ikke er spørsmål om vi skal tilpasse vår lovgivning til dette, for vår lovgivning er nå endelig fastlagt akkurat når det gjelder importsaken, importmonopolet.

(SL)

Når det gjelder andre ting som er tatt opp i denne uttalelsen fra overvåkingsorganet, så forholder det seg helt anderledes, for der har EFTA-domstolen overhodet ikke uttalt seg ennå. Jeg synes man må se at dette med importmonopolet - og det er også sagt helt klart i denne avgjørelsen at alkohol- og sosialpolitiske hensyn ikke kan rettferdiggjøre et importmonopol - er helt klart, slik at den begrunnelsen er helt irrelevant etter denne uttalelsen fra EFTA-domstolen. Om den begrunnelsen er relevant når det gjelder salgsmonopolet, det vet vi ikke. Det har ikke EFTA-domstolen uttalt seg om. Den har bare uttalt seg om hvorvidt denne begrunnelsen er relevant. Når det gjelder importmonopolet, har den sagt nei. Den saken synes jeg må være rimelig grei nå. Det det gjelder, er rett og slett å tilpasse norske alkohollover etter EØS-avtalen, slik at man ikke står med EØS-avtalen som sier noe, og norsk alkohollov som sier noe annet, hvor alle vet at EØS-avtalen har forrang.

En annen ting som ble fastslått i avgjørelsen fra EFTA-domstolen, er at vår alkohollov har vært i strid med EØS-avtalen helt siden denne avtalen ble rettskraftig. Det betyr at enhver nå kan importere i

(SL)

henhold til EØS-avtalen slik den er fortolket av EFTA-domstolen. Hvis norske myndigheter legger noen hindringer i veien for dette, kan vedkommende som ikke får importert, gå til erstatningssøksmål mot myndigheter som ikke følger norsk lov.

MARIT ARNSTAD (SP): Først vil jeg si at jeg er enig med Fridtjof Frank Gundersen i at dette dreier seg om en tolkning av EØS-regelverket, og at her har stortingsflertallet og Regjeringa lagt til grunn en tolkning av regelverket som er åpenbart feil, og at vi nå har fått en autoritativ uttalelse. Det er derfor Senterpartiet mener at flertallet bør føle et behov for å ta opp med EU på nytt spørsmålet om statlige handelsmonopol og reglene på dette punkt. Jeg har lyst til å spørre når det gjelder detaljmonopolet - for jeg forstår av dagens utgave av Dagbladet at noen kjøpmenn har tatt opp spørsmålet om detaljmonopolet og ønsker å få det prøvd også: Kunne statsråden gi en vurdering av muligheten for å opprettholde detaljmonopolet på den måten vi i dag har det, ut fra regelverket i EØS og i forbindelse med den saken vi har tatt opp her i dag?

LEIAREN: Er det fleire som ønskjer ordet til dette punktet? - Det er det ikkje.

Ønskjer handelsministeren å kommentere noko av dette?

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Bortsett fra spørsmålet fra Marit Arnstad var vel de andre råd å ta med som ledd i den prosessen som vi nå holder på med.

Når det direkte dreier seg om detaljmonopolet, vil jeg vise til det Gundersen sier når det gjelder den delen som ble vurdert av EFTA-domstolen, den omhandlet ikke detaljmonopolet. Det er én setning i ESAs uttalelse som så vidt berører detaljmonopolet, men den går ikke inn på å vurdere hvorvidt det må endres.

LEIAREN: Er det fleire saker under Eventuelt?

(SL)

MARIT ARNSTAD (SP): Jeg må komme litt tilbake til arbeidet i konsultasjonsorganet. Vi har jo snakket litt om det tidligere, og jeg er kjent med at det er en sak til behandling i Presidentskapet, så jeg skal ikke gå så nøye inn på det. Men fordi vi snakket om det på forrige møte, har jeg lyst til å nevne to ting som angår akkurat det.

Det ene er spørsmålet om åpenhet, som jeg regner med vil bli vurdert, og vi vil da komme tilbake til det. Jeg vil også nevne at Senterpartiet tidligere har tatt opp forslag som vi ganske sikkert vil gjenta, som gjelder muligheten til å ta opp saker i åpent storting - en åpenbar parallell til den utvidede utenrikskomite. Vi mener at hvis en først skal trekke paralleller, som en ser ut til å gjøre på flere felt, så må en også trekke den parallellen.

Jeg tror arbeidet i konsultasjonsorganet kunne ha blitt lettet ved å gjøre et par ting på en litt annen måte. Først gjelder det spørsmålet om å få en løpende oversikt over alle EØS-relevante forslag som kommisjonen har vedtatt, så raskt som EU-kommisjonen har vedtatt dem. Det var et spørsmål som ble tatt opp under behandlingen i Stortinget angående EØS-konsultasjon. Det burde ikke være problematisk å skille det som er EØS-relevant og det som ikke er EØS-relevant, slik at vi iallfall fikk en veldig preliminar orientering om EU-kommisjonssaker som er vedtatt. Det er et ønske fra oss at vi også løpende og raskt kan bli informert om de beslutninger som er tatt i ESA. En ser jo betydningen av de beslutninger som ble tatt i ESA både når det gjelder Vinmonopolet, når det gjelder legemiddelomsetningen og regler som Stortinget tidligere har behandlet i forbindelse med EØS.

Det tredje punktet er kanskje litt mer kontroversielt. Vi vil gi det råd til Regjeringa at Norge ikke går inn for at EØS-direktiv skal kunne behandles i EØS-komiteen hvis de ikke på forhånd har vært forelagt konsultasjonsorganet. Jeg skjønner at det er et problem at den endelige dagsorden ikke er fastsatt i så god tid som vi ønsker, og da mener jeg regelen bør være at en bør vente med behandlingen av de direktivene til konsultasjonsorganet er konsultert.

KJELL MAGNE BONDEVIK (KRF): Det var til det første punktet Marit Arnstad kommenterte. Vi synes det er rimelig at vi får en vurdering av arbeidet i dette organet. Vi har hele tiden ment at dette organet i hovedsak bør fungere som den utvidede utenrikskomiteen. Og sammensetningen ble slik som vi opprinnelig foreslo for dette organet. Vi synes derfor

(SL)

også det er rimelig at det utvikles en varamanns-ordning tilsvarende den vi har i den utvidede, dvs. at hver partigruppe har varamedlemmer i rekkefølge, så vidt jeg husker, ikke personlige varamedlemmer.

LEIAREN: Dette ligg i og for seg ikkje akkurat til dette møtet. Men som det er sagt her, arbeider Presidentskapet med reglar om dette, og vi får vise innspill til det organet.

Når det gjeld konsultasjon om saker som skal til EØS-komiteen, er mi forståing, bl.a. frå det førre møtet, at det vil vere ein absolutt regel at dette utvalet blir orientert om sakene før dei går til komiteen. Det er vel også sagt at ein eventuelt vil nytte høvet til å få utsett saker dersom det ikkje har vore tid til å behandle sakene i konsultasjonsorganet.

Eg forstod det slik no at det var eit ønske om å bringe sakene den 27. januar til ope storting.

MARIT ARNSTAD (SP): Nei, det gjaldt ikke konkret det, for i dag har vi ikke anledning til det. Det er nedstemt i Stortinget av et flertall, det var et forslag som Senterpartiet fremmet. Vi bare varsler i forbindelse med Presidentskapets behandling at det er et spørsmål som det er aktuelt å ta opp fra vår side.

LEIAREN: Så det ligg også til Presidentskapet. Det var ikkje noko ønske om å få dei sakene for ope storting?

MARIT ARNSTAD (SP): Nei, bare et ønske om å informere.

LEIAREN: Er det andre saker under Eventuelt? - Det er det ikkje.

Møtet hevet kl. 15.45.